

STREAM

Bản tin Chính sách

www.streaminitiative.org

Số 2

Tóm tắt

Bản tin nhanh về ...

Phương pháp tiếp cận sinh kế trong khai thác và nuôi trồng thủy sản

... chỉ trong 2 trang

Nếu có thể làm được điều gì từ bản tin này, bạn hãy ...

Bồi dưỡng kỹ năng và xây dựng phương pháp làm việc cho các cơ quan, tổ chức nhằm giúp cho các cán bộ thủy sản nâng cao năng lực nhận thức để hỗ trợ tốt hơn cho việc quản lý nguồn lợi thủy sản phục vụ sinh kế của người dân, đặc biệt là những người nghèo.

Bản tin đề cập đến vấn đề gì?

Phân tích sinh kế với việc hỗ trợ đời sống của những người dân tham gia khai thác hoặc nuôi trồng thủy sản.

Hãy đọc nó, nếu bạn muốn...

.. hiểu sâu hơn về mục tiêu sinh kế, các yếu tố gây bất lợi, những nguồn lực sẵn có và bối cảnh sinh hoạt của người dân

Bản tin gồm có các nội dung:

- Thừa nhận vai trò ngày càng quan trọng của công tác quản lý hành chính thủy sản trong XĐGN.
- Xây dựng năng lực nhận thức về phương pháp tiếp cận và phân tích sinh kế trong sự nghiệp phát triển
- Xem xét các giải pháp mà người dân có thể lựa chọn, những nguồn lực họ có thể huy động và các điều kiện để họ được hưởng lợi từ các tác động hỗ trợ sinh kế từ bên ngoài
- Xây dựng Chiến lược Phát triển cấp Quốc gia (NSSD, CDF và PRSP) dựa trên nền tảng là bối cảnh sinh kế của các đối tượng mà hệ thống chính sách và dịch vụ hướng tới.
- Cùng cố mối quan hệ giữa các chương trình XĐGN cho nông - ngư dân với những ý kiến phản hồi về chính sách

Phân tích sinh kế cần sử dụng các công cụ huy động sự tham gia của người dân, và thường do các nhóm dân cư trong cộng đồng thực hiện.

Phương pháp tiếp cận và phân tích sinh kế là những đường lối làm việc linh hoạt với mục đích đưa người dân (chứ không phải quản lý nguồn lợi thủy sản) vào trung tâm của các chương trình nghị sự.

Chúng ta có thể chuyển những nhận thức về sinh kế người dân thành những giải pháp cải cách hữu hiệu, mặt khác có thể giám sát và đánh giá những nỗ lực của mình trong việc hỗ trợ những mục đích sống của dân nghèo.

Đặt vấn đề ...

Chất lượng của hệ thống chính sách và dịch vụ hỗ trợ cuộc sống của người dân phụ thuộc vào nhiều chương trình nghị sự, và đôi lúc các chương trình này có những điểm trái ngược nhau. Khả năng hiểu biết và phân tích về sinh kế người dân, sự cân nhắc đối với những quan điểm của quốc gia, và việc chấp nhận các sáng kiến quốc tế là 3 vấn đề quan trọng đang khiến cho nhu cầu xây dựng Chiến lược Phát triển cấp Quốc gia ngày một trở nên cấp bách.

- Ở khu vực Châu Á - Thái Bình Dương, các chính phủ đang có chiều hướng tập trung các hoạt động hỗ trợ quản lý nguồn lợi thủy sản vào phát triển nghiên cứu và công nghệ. Tuy nhiên, một khi đã thừa nhận **vai trò ngày càng quan trọng của công tác quản lý hành chính thủy sản trong xoá đói giảm nghèo**, thì chúng ta cũng cần phải hiểu rõ vai trò của nghề thủy sản đối với sinh kế dân nghèo.
- Để làm điều này, cần **xây dựng năng lực nhận thức về phương pháp tiếp cận và phân tích sinh kế** trong sự nghiệp phát triển.
- **Phân tích sinh kế** là một **phương pháp tìm hiểu linh hoạt và có hệ thống** đối với hiện trạng, khả năng tiếp cận các nguồn lực của người dân, cùng với những yếu tố gây bất lợi, những giải pháp mà họ có thể lựa chọn, trong đó tận dụng sự tham gia của cộng đồng để có thể học hỏi từ các cá nhân, các nhóm dân cư trong cộng đồng đó. Mặc dù không có gì phức tạp, nhưng việc trao vai trò định đoạt cho người dân có thể là một phạm trù mới mẻ.
- Nói đến phương pháp tiếp cận sinh kế là nói đến việc xem xét **các giải pháp mà người dân có thể lựa chọn, những nguồn lực họ có thể huy động và điều kiện để họ được hưởng lợi từ các tác động hỗ trợ bên ngoài**. Điều này có nghĩa là cần đặt người dân (mà không phải quản lý nguồn lợi) vào trung tâm chương trình nghị sự.
- Điều cần làm là phải **mở rộng trọng tâm hoạt động quản lý nguồn lợi thủy sản** thay vì chỉ chú trọng vào khai thác hoặc nuôi trồng hay canh tác kết hợp, vì việc làm này sẽ giúp tránh khỏi sự bó hẹp mà ta tự tạo ra đối với các hoạt động đơn ngành, một khi đã hiểu được rằng cuộc sống của người dân rất phức tạp. Chúng ta đều biết rằng những người có đời sống bấp bênh thường tham gia cùng lúc vào nhiều ngành nghề khác nhau, trong đó có thể bao gồm các hoạt động liên quan đến quản lý nguồn lợi thủy sản như canh tác nông nghiệp, đánh bắt hay nuôi trồng thủy sản, lao động làm thuê, chế tác đồ dùng hoặc dịch vụ.

→ Nhiều cán bộ quản lý hành chính ngành thủy sản được đào tạo chính quy về chuyên môn kỹ thuật, nhưng **có thể họ cũng cần được bồi dưỡng năng lực phân tích sinh kế** theo phương pháp tiếp cận phù hợp.

Diễn giải về phương pháp tiếp cận sinh kế

- Phương pháp tiếp cận sinh kế là con đường **đạt đến sự hiểu biết sâu sắc**, nhằm đưa người dân vào trung tâm của quá trình phát triển và chia sẻ thông tin về những yếu tố tác động đến nguồn lực của họ.
- Việc áp dụng phương pháp tiếp cận sinh kế giúp chúng ta nhận ra và thương lượng về các mối quan hệ quyền lực không ngang bằng, và thay vì chấp nhận một quan điểm duy nhất (quan điểm “thống trị”), chúng ta sẽ dung hoà nhiều quan điểm khác nhau và **bảo đảm rằng tri thức của người dân sẽ là nguyên liệu chính cho việc soạn thảo chương trình nghị sự, lên thời gian biểu, lập dự trù kinh phí và xác định phương pháp làm việc.**
- 2 kết quả có thể có từ việc tăng cường áp dụng phương pháp tiếp cận sinh kế trong ngành thủy sản là: **củng cố mối quan hệ giữa các chương trình xoá đói giảm nghèo cho nông - ngư dân với những ý kiến phản hồi về chính sách, và nêu bật vai trò to lớn của nguồn lợi thủy sản đối với sinh kế dân nghèo.**
- Thông qua việc áp dụng phương pháp tiếp cận sinh kế, chúng ta có thể **chuyên những kiến thức thu lượm được về sinh kế người dân thành những giải pháp cải cách hữu hiệu**, mặt khác có thể giám sát và đánh giá những nỗ lực của mình trong việc hỗ trợ những mục đích sống của dân nghèo.
- Nếu các phương pháp tiếp cận sinh kế là có ích đối với việc cải thiện chất lượng dịch vụ ở địa phương và phát triển chính sách, thì chúng cũng có thể **đóng góp vào sự phát triển chung của cả nước**, và phát huy vai trò quan trọng đối với việc xây dựng Chiến lược Phát triển cấp Quốc gia (như NSSD, CDF và PRSP như mô tả trong phần đóng khung dưới đây).

Các điều ước quốc tế liên quan đến phương pháp tiếp cận sinh kế

- Chương trình Nghị sự 21 trong Kế hoạch Hành động do Hội nghị Thượng đỉnh về Trái đất (Rio 1992) thông qua kêu gọi các nước xây dựng Chiến lược Quốc gia về Phát triển Bền vững (NSSD), nhằm bảo đảm sự phát triển bền vững về kinh tế, môi trường và xã hội
- Ngân hàng Thế giới khuyến khích việc soạn thảo các Khuôn mẫu Phát triển Toàn diện (CDF)
- Ngân hàng Thế giới và Quỹ Tiền tệ Quốc tế sử dụng các Tài liệu Chiến lược về Chống đói nghèo (PRSP) làm căn cứ để xét giảm nợ dựa vào các thành tích về giảm nghèo đói (hiện đang là tâm điểm của các cuộc đối thoại chính sách ở tất cả các nước vay vốn từ 2 cơ quan quốc tế này)
- Các văn kiện trên (NSSD, CDF và PRSP) chính là những biến thái của Chiến lược Phát triển cấp Quốc gia trong đó hàm chứa nội dung về phương pháp tiếp cận sinh kế.
- Trên toàn khu vực châu Á - Thái Bình Dương, việc quản lý nguồn lợi thủy sản song song với việc bảo đảm sinh kế dân nghèo cũng đang trở thành thành tố có vai trò quan trọng trong các Chiến lược Phát triển cấp Quốc gia ở nhiều nước.

Thông tin và tài liệu tham khảo trên mạng internet:

- Tài liệu hướng dẫn (18 trang), so sánh các phương pháp tiếp cận trong công tác phát triển của Bộ Phát triển Quốc tế Vương quốc Anh (tiếng Anh) http://www.livelihoods.org/info/guidance_sheets_pdfs/section6.pdf
- Cẩm nang hoạt động (4 trang) về Phương pháp tiếp cận sinh kế – Phân tích và Xây dựng Năng lực (tiếng Anh) <http://www.streaminitiative.org/Library/bpg/index.html>
- Sinh kế với nghề thủy sản ở vùng hạ lưu sông Mê-công: Tìm hiểu khái niệm “phương pháp tiếp cận sinh kế”. Tập 5 Bộ sách “Phát triển Mê-công” (tiếng Anh) <http://www.streaminitiative.org/Library/pdf/pdf-india/FisheriesLivelihoodsStudy.pdf>

Bản tin này lấy từ đâu?

Loạt “Bản tin Chính sách” được ấn hành bởi Sáng kiến Hỗ trợ Quản lý Nguồn lợi Thủy sản (STREAM) thuộc Mạng lưới Trung tâm Nuôi trồng Thủy sản Châu Á – Thái Bình Dương (NACA).

Tiếp theo bản tin số 1 về xây dựng đồng thuận phục vụ cải cách chính sách và vận động người dân, bản tin lần này tập hợp các bài học từ Dự án Hợp tác Kỹ thuật của FAO về “Hỗ trợ xoá đói giảm nghèo thông qua việc cải tiến phương thức quản lý nguồn lợi ở châu Á - Thái Bình Dương”, chia sẻ những hiểu biết về phân tích sinh kế và các phương pháp tiếp cận sinh kế.

Bạn đọc có thể truy cập trang web www.streaminitiative.org/Library/India/india.html để có thêm thông tin.

Địa chỉ: STREAM, NACA, Suraswadi Bldg, DOF Complex, Kasetsart University, Ladyao, Jatujak, Bangkok 10900 THAILAND, Fax (662) 561-1727, Tel (662) 561-1728